

כל נדרי – מה זה קשור!?
הרב מואיז נבון

כָּל נְדָרֵי וְאֶסְרֵי וְשְׁבוּעֵי וְחַרְמֵי וְקוֹנָמֵי וְקוֹנוֹסֵי וְכוּנֵי, דְּאֵנְדְּרָנָא וְדִאֲשַׁתְּבַעְנָא, וְדִאֲחַרְיָמְנָא וְדִאֲסַרְנָא על נפשִתְנָא. מִיּוֹם הַכְּפוּרִים שְׁעֵבֵר עַד יוֹם הַכְּפוּרִים הַזֶּה שָׁבָא עֲלֵינוּ לְשָׁלוֹם. [וּמִיּוֹם הַכְּפוּרִים הַזֶּה עַד יוֹם הַכְּפוּרִים הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה – ר"ת]. בְּכֻלְהוֹן אִיחַרְטָנָא בְּהוֹן, כְּלָהוֹן יְהוֹן שְׁרוֹן, שְׁבִיקוֹן שְׁבִיתוֹן בְּטָלוֹן וּמְבַטְלוֹן, לֹא שְׁרִירִין וְלֹא קִימִין. נְדָרְנָא לֹא נְדָרֵי וְאֶסְרָנָא לֹא אֶסְרֵי וְשְׁבוּעָתְנָא לֹא שְׁבוּעוֹת.

רש"י ("לקוטי הפרדס" לרש"י)

אומרים "כל נדרי" כדי להתיר את נדריהן שאין זוכרים, אבל אם זוכרים צריך לקיימם.

רבינו יחיאל מפאריס (מ.1286) - ספר וויכוח עם משומד אחד (טהראן 1873, עמודים 6-7)
אין אנו מפירין רק השגגות שלא יכשל אדם בנדריו או בשבועתו בשוגג. וכדקאמרת דג' הדיוטות מתירים נדרים ושבועות, היינו, אותן שאינן אלא לעצמו ואין לאחרים חלק בהם. אבל הנדרים שבין הנדרים שבין אדם לחברו אין אדם יכול להפר.

הסבר לכל נדרי במחזורים ברוסיה (1860)

בשם אלוקים ועל פי התורה, אנחנו מתירים נדרים ושבועות, שהאדם אוסר בהם איסור על נפשו. ובכלל מתירים אנו נדרים ושבועות שהאדם נודר ונשבע מפי עצמו רק על דברים שבינו לבין עצמו, אבל חס וחלילה לכל איש לחשוב, שאנחנו מתירים אלות ושבועות שנשבענו לממשלה ובמקומות המשפט, או אלות ושבועות שנודרים ונשבעים בענינים שבין אדם לחברו.

תוספות מסכת נדרים דף כג עמוד ב

... מוחק ר"ת מה שכתוב במחזורים בכל נדרי מיום הכפורים שעבר עד יום הכפורים הבא עלינו לטובה וסבורים הם שמתירין נדרים משנה שעברה וטועין [1] חדא בכל התרת נדרים בעי חרטה מעיקרא לכל הפחות והרי אין אנו פותחין בשום חרטה [2] ועוד דבעי יחיד מומחה או ג' הדיוטות וליכא [3] ועוד שהלכה כרב פפא דהוא בתראה דאמר פרק השולח (גיטין דף לה:) צריך לפרט הנדר ואנן לא עבדינן הכי ועוד דנודר עצמו אי אפשר לו להתיר לכך נראה לו להגיה מיוה"כ זה עד יוה"כ הבא עלינו לטובה ...

רא"ש מסכת נדרים פרק ג סימן ה

... והגיה ר"ת ז"ל במחזורים מיום כיפורים זה עד יום הכפורים הבא עלינו ולא כמו שהיה כתוב בהם מיום כפורים שעבר עד יום הכיפורים הזה ... [1] ומה שהקשה דבעינן חרטה אנן סהדי שכל מי שעבר על נדרו הוא מתחרט מעיקרו כדי להנצל מעונש [2] ומה שהקשה דבעינן שלשה הדיוטות הרי כל הקהל אומרים אותו איש איש לבדו בלחש וגם החזן נמי הקהל מתירין לו [3] והא דאמר רב פפא צריך לפרט הנדר הני מילי היכא שהנודר בא לפני החכם להתיר לו נדרו אולי נדר על דבר מצוה ולא יתיר לו החכם:

R. Soloveitchik on the Days of Awe, p. 73

Through the recitation of this formula, all vows are annulled retroactively. As a result, after reciting Kol Nidrei one need not repent for having vowed falsely.

R. Soloveitchik on the Days of Awe, p. 73-4

True teshuvah is accomplished by a deep sense of humiliation for having sinned ... Remorse [harata], must be accompanied by a sense of shame for the act of sinning... The person who experiences shame would desperately welcome any possible opportunity to somehow undo the act ... By reciting Kol Nidrei, we convey this desire and thus attest to our Maker that the remorse we feel for all sins, not just false vows, contains within it the critical element of shame.

~ כפרה ע"י רחמים ~

... **וְחַנּוּתִי אֶתְאֶשֶׁר אֲחֹן וְרַחֲמֵי אֶתְאֶשֶׁר אֲרַחֵם: ...**

שמות פרק לד (ו) וַיַּעֲבֵר יְקוֹק עַל־פְּנֵי וַיִּקְרָא יְקוֹק יְקוֹק אֶל רַחוּם וְחַנּוּן אֲרַךְ אַפַּיִם וְרַב־חַסֵּד וְאַמֵּת: (ז) נִצַּר חֶסֶד לְאַלְפִים נִשָּׂא עֵוֹן וּפְשַׁע וְחַטָּאָה וְנִקְהָה: ...

שמות פרק לב ... (ז) וידבר יקוק אל משה לדבר כי שחת עמך אשר העלית מארץ מצרים: (ח) סרו מהר מרהדך אשר צויתם עשו להם עגל מסכה וישתחוו־לו ויזבחי־לו ויאמרו אלה אלהיך ישראל אשר העלוד מארץ מצרים: (ט) ויאמר יקוק אל משה ראיני את העם הזה והנה עסקשה ערף הוא: (י) ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול: (יא) **איהל משה את פני יקוק אלהיו ויאמר למה יקוק יחרה אפך בעמך** אשר הוצאת מארץ מצרים בכח גדול ויבדל חזקה: (יב) למה לאמרו מצרים לאמר ברעה הוציאם להרג אתם בהרים ולכלתם מעל פני האדמה שוב מחרון אפך והנחם על הרעה לעמך: (יג) זכר לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך אשר נשבעת להם בך ותדבר אלהם ארבה את זרעכם ככוכבי השמים וכלהארץ הזאת אשר אמרתי אתן לזרעכם ונחלו לעלם: (יד) **וינחם יקוק על הרעה אשר דבר לעשות לעמו**: פ

פנים יפות שמות פרשת כי תשא פרק לב פסוק יד

וינחם - פירוש אף על פי שעדיין לא נתבטל הגזירה לגמרי כדכתיב (לה) ויגוף ה' את העם, מ"מ הרעה אשר דיבר לעשות לעמו ח"ו כדכתיב "הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם" ע"ז נחם ה', ...

... (ל) ויהי ממחרת ויאמר משה אלהים אתם חטאתם חטאה גדלה ועתה אעלה אליך יקוק **אולי אכפרה בעד חטאתכם**: (לא) וישב משה אליך ויאמר אנא חטא העם הזה חטאה גדלה ויעשו להם אלהי זהב: (לב) ועתה אסיתשא חטאתם ואס־אין **מחני נא מספרך** אשר כתבת: (לג) ויאמר יקוק אל משה **מי אשר חטא לי אמהנו** מספרי: (לד) ועתה לך נחה את העם אל אשר דברתי לך הנה **מלאכי ילד לפניך** וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם: (לה) ויגוף יקוק את העם על אשר עשו את העגל אשר עשה אהרן: ס

רש"י שמות פרק לב פסוק לד וביום פקדי וגו' - עתה שמעתי אליך מכללותם יחד, ותמיד

תמיד כשאפקוד עליהם עונותיהם ופקדתי עליהם מעט מן העון הזה עם שאר העונות, ואין פורענות באה על ישראל שאין בה קצת מפרעון עון העגל:

שמות פרק לג (א) וידבר יקוק אל משה לך עלה מזה אתה והעם אשר העלית מארץ מצרים אלה הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמר לזרעך אתננה: (ב) **ושלחתי לפניך מלאך** וגרשתי את הכנעני האמרי והחיתי והפרזי החוי והיבوسی: (ג) אל ארץ זבת חלב ודבש כי לא אעלה בקרבך כי עסקשה ערף אתה פראכלך בדך: (ד) **וישמע העם את הדבר הרע הזה ויתאבלו** ולאישותו איש עדין עליו: (ה) **ויאמר יקוק אל משה אמר אל בני ישראל אתם עסקשה ערף רגע אחד אעלה בקרבך וכליתיד** ועתה הורד עדיך מעליך ואדעה מה אעשה לך: (ו) ויתנצלו בני ישראל את עדיך מהר חורב: ...

(ז) ויאמר משה אליך יקוק ראה אתה אמר אלי העל את העם הזה ואתה לא הודעתני את אשר תשלח עמי ואתה אמרת ידעתיד בשם וגם מצאתי חן בעיני: (יג) ועתה אסנא מצאתי חן בעיניך הודעני נא את דרכך ואדעך למען אמצא חן בעיניך וראה כי עמך הגוי הזה: (יד) ויאמר פני ילכו והנחתי לך: (טו) ויאמר אליו אס אין פניך הלכים אל תעלנו מזה: (טז) ובמה יודע אפוא פרי מצאתי חן בעיניך אני ועמך הלוא בלכתך עמנו ונפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני האדמה: פ (יז) ויאמר יקוק אל משה גם אתה דבר הזה אשר דברת אעשה פרי מצאתי חן בעיני ואדעך בשם: (יח) ויאמר הראני נא את כבודך: (יט) ויאמר אני אעביר פלטיבי על פניך וקראתי בשם יקוק לפניך **וחנתי את אשר אהן ורחמתי את אשר ארחם**: ...

שמות פרק לד ... (ה) וירד יקוק בענן ויתיצב עמו שם ויקרא בשם יקוק: (ו) ויעבר יקוק על פני ויקרא יקוק אל רחום וחנן ארץ אפים ורחימם ואת: (ז) **נצר חסד לאלפים נשא עון ופשע וחטאה ונקמה** לא ינקה פקד עון אבות על בנים ועל בנים על שלשים ועל רבעים: (ח) וימהר משה ויקד ארצה וישתחו: (ט) ויאמר אסנא מצאתי חן בעיניך אדני ילדנא אדני בקרבנו כי עסקשה ערף הוא וסלחת לעוננו ולחטאתנו ונחלתנו: (י) ויאמר הנה אנכי כרת ברית נגד פלעמך אעשה נפלות אשר לא יגבראו בכל הארץ ובכל הגוים וראה כל העם אשר אתה בקרבך את מעשה יקוק כי נורא הוא אשר אני עשה עמך: (יא) שמר לך את אשר אנכי מצוך היום הנני גרש מפניך את האמרי והכנעני והחיתי והפרזי החוי והיבوسی:

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף יז עמוד ב

"ויעבר ה' על פני ויקרא", אמר רבי יוחנן: אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומר, מלמד שנתעטף הקדוש ברוך הוא כשליח צבור, והראה לו למשה סדר תפלה. אמר לו: כל זמן שישאר חוטאין - יעשו לפני כסדר הזה, ואני מוחל להם. ה' ה' - אני הוא קודם שיחטא האדם, ואני הוא לאחר שיחטא האדם ויעשה תשובה. [רש"י (ה' ה')] - מדת רחמים, אני מרחם קודם שיחטא, ואני מרחם אחר שיחטא, אם ישוב. אל רחום וחנן, אמר רב יהודה: ברית כרותה לשלש עשרה מדות שאינן חוזרות ריקם [רש"י - שאם יזכירום ישראל בתפלת תעניתם - אינן חוזרות ריקם], שנאמר + שמות לד+ הנה אנכי כרת ברית [רש"י - על האמור למעלה {13 מידות}].

שמות פרק לב (יא) וַיַּחַל מֹשֶׁה אֶת־פְּנֵי יְקֹוֹק אֱלֹהָיו וַיֹּאמֶר לְמַה יְקֹוֹק יַחֲרֶה אַפָּי בְּעַמִּי אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּכַח גְּדוֹל וּבְיַד חֲזָקָה :

שמות רבה (וילנא) פרשת כי תשא פרשה מג:ד

ד"א "ויחל משה" מהו כן? אמר ר' ברכיה בשם ר' חלבו בשם ר' יצחק **שהתיר נדרו של יוצרו**, כיצד אלא בשעה שעשו ישראל העגל עמד משה מפייס האלהים שימחול להם, אמר האלהים: "משה, כבר נשבעתי: (שמות כב) זובח לאלהים יחרם, ודבר שבועה שיצא מפי איני מחזירו", אמר משה "רבון העולם ולא נתתי לי הפרה של נדרים ואמרת (במדבר ל) "אִישׁ כִּי־יָדַר נֶדֶר לַיהוָה אֲשָׁבַע שְׁבַעָה לְאַסֵּר אֶסֶר עַל־נַפְשׁוֹ לֹא יַחַל דְּבָרוֹ", הוא אינו מוחל אבל חכם מוחל את נדרו בעת שישאל עליו, וכל זקן שמורה הוראה אם ירצה שיקבלו אחרים הוראתו צריך הוא לקיימה תחלה, ואתה צויתני על הפרת נדרים דין הוא שתתיר את נדרך כאשר צויתני להתיר לאחרים, מיד נתעטף **בטליתו** וישב לו כזקן והקב"ה עומד כשואל נדרו, ... א"ר יוחנן דבר קשה אמר לפניו: תהית אתמהא [מתחרט?], א"ל תוהא אנא [אתחרט אני] על הרעה אשר דברתי לעשות לעמי, אותה שעה אמר משה מותר לך מותר לך אין כאן נדר ואין כאן שבועה, הוי ויחל משה שהפר נדרו ליוצרו, ...

שלמה אשכנזי, מנהגי "כל נדרי"

... הש"ץ עובר לפני התיבה ושניים מחשובי הקהל עומדים אחד לימינו ואחד לשמאלו, בחינת - לפי הגדרתו של ה"מרדכי" - "ואהרון וחור תמכו בידו מזה אחד ומזה אחד" ("מרדכי" סוף יומא).

R. Soloveitchik on the Days of Awe, p. 82

The *beit din*, through their Kol Nidrei ruling, abets Hashem, as it were, to absolve His vow.

גמר חתימה טובה